

Tøm illustrationen for ord

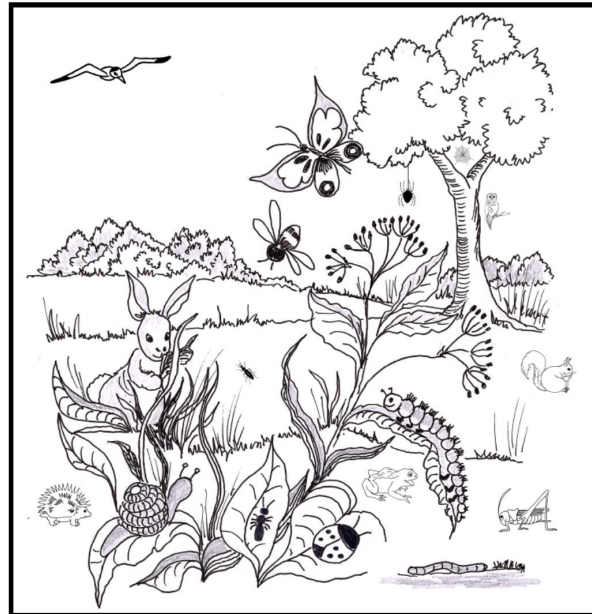
Af: Britt Gravlund Kinch Ilsfort

Illustrator: Marianne Gravlund Ilsfort

Når I arbejder med de forskellige læreplanstemaer i jeres børnehave, er der her en sjov leg hvor I kan inddrage de før skriftsproglige kompetencer og lydlig opmærksomhed.

I arbejder f. eks med læreplanstemaet: "Natur, udeliv og science" med fokus på udeliv og smådyr i nærområdet. I finder en god bog om emnet med gode illustrationer i.

Slå op på en side hvor der er mange detaljer.

I finder et stort stykke papir frem som kan hænge på væggen eller en gammeldags flipover og en god tusch.

Legen fungerer bedst i en mindre gruppe, så alle kan se tegningen i bogen.

I fortæller børnene at nu skal I lege en leg, der hedder "tøm illustrationen for ord", for at være sikker på at alle forstår ordet illustration gentager I sætningen med en mere velkendt formulering, "vi skal lege en leg hvor vi skal finde så mange ting på billedet vi kan" og jeg starter:

"Jeg kan få øje på en regnorm" siger du imens du peger på regnormen, så børnene hører ordet samtidig med at de kan se illustrationen.

Det hjælper de børn, hvis ordforråd ikke er så stort og som har brug for lidt ekstra støtte til at huske nye ord.

Herefter skriver du ordet på det store stykke papir mens du gør dig umage med at udtale ordet.

På denne måde bliver børnene opmærksomme på hvilken lyd ordet starter med og de ser skriveretningen.

Herefter siger du til det første barn "hvad kan du finde på tegningen" eller "hvad kan du få øje på" eller "hvad retter din opmærksomhed sig imod" eller "jeg kan se dit blik kigger ned i hjørnet af tegningen, hvad mon du kan se".

Øv dig i at bruge så mange variationer som muligt, så børnene hører forskellige udtryk for den samme handling, på den måde bruger du sproget mere nuanceret og hjælper dermed børnene til at få et større ordforråd og bliver mere nuancerede i deres sætningsopbygning.

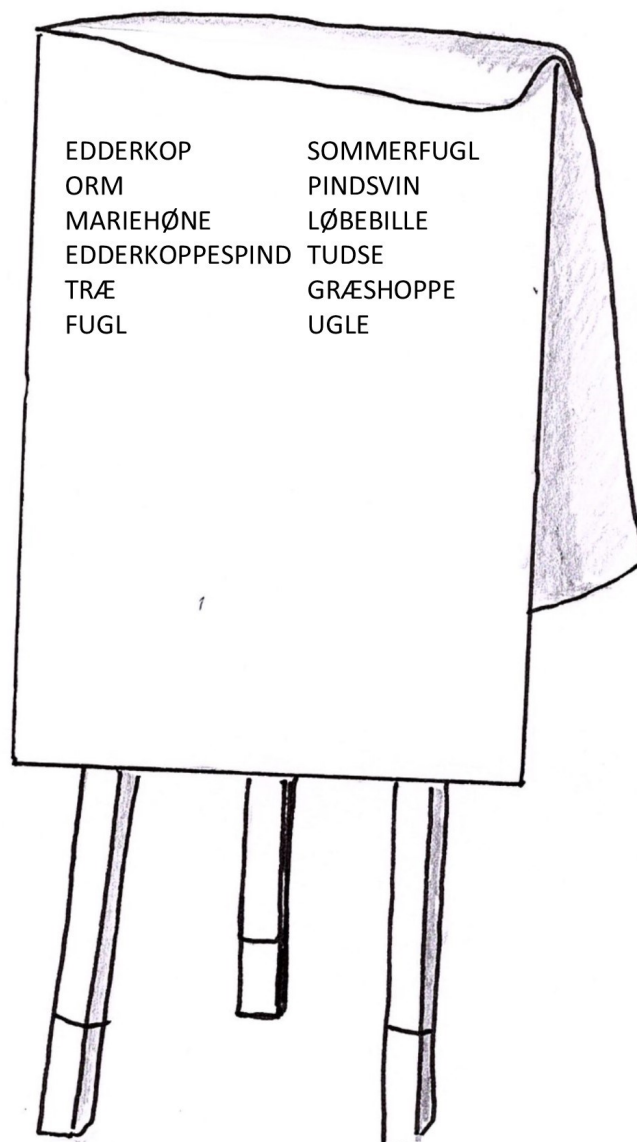
Barnet peger måske på en edderkop og siger "jeg kan se en edderkop" og derefter skriver du ordet op.

På den måde fortsætter I legen til I ikke kan finde flere ord.

Der går meget hurtigt sport i at finde så mange ord som muligt.

De børn som har et fattigt ordforråd, støttes i at få et større ordforråd og da ordene er understøttet visuelt via illustrationen, der peges på ordene, de skrives op og der arbejdes med gentagelser, så er det lettere for børnene at huske ordene.

De børn som har et rigt ordforråd, opfordres til at vælge nogle af de svære ord, så de også udfordres i legen.

Når I har skrevet alle ordene op, kan legen fortsætte.

Nederst på det store papir er der gjort plads til at lave to kolonner, dem tegner I og siger til børnene mens I skriver overskrifter på kolonnerne "nu skal vi finde de korte ord og de lange ord".

"Er der mon nogen der har et bud på hvilket ord der er kort?", hvis der ingen bud kommer kan I spørge "hvordan mon man kan se at et ord er kort eller langt?".

Hvis der stadig ingen bud kommer (de har jo ikke prøvet det før men næste gang har de helt styr på det), så foreslår du selv: "vi kunne tælle hvor mange bogstaver der er i et ord".

Så vælger du et kort ord ORM, du sætter prikker under bogstaverne mens du tæller, 1-2-3, der var 3 bogstaver. Nu har du også introduceret børnene til ordet "bogstaver".

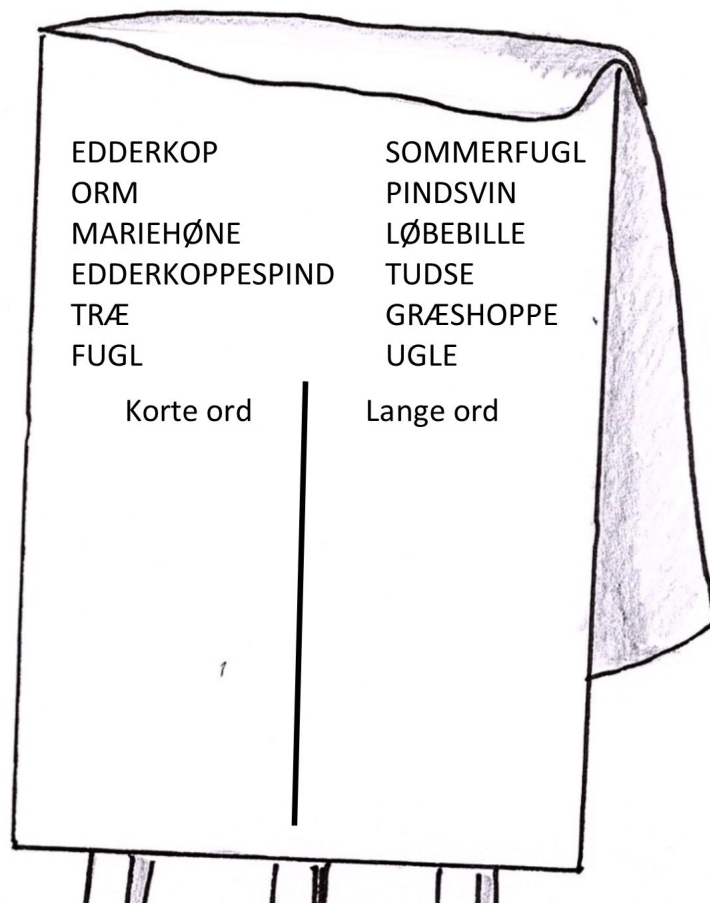
Du tænker hele tiden højt "det tror jeg er et kort ord", "det skriver jeg her under korte ord".

Nu har de fået en smagsprøve på hvad det går ud på og der skal nok være et par børn der har fanget den, så nu spørger du om der er nogen der kan hjælpe dig med at finde et langt ord.

Når I har talt bogstaver og skrevet et par lange ord og et par korte ord op, foreslår du at I også kan se hvor mange stavelser der er i ordet og på den måde mon finde ud af om det er langt eller kort.

I finder så mange ord som det giver mening til de to kolonner og så længe børnene er optagede af det.

Hvis børnene stadig kan koncentrere sig kan I fortsætte legen på denne måde, eller gemme papiret til en anden dag og tage det frem igen og fortsætte.

Nu sætter du en streg under alle forbogstaverne på de ord I fandt i første del af legen og spørger børnene om der er nogen der kan genkende et af bogstaverne.

Hvis der ikke kommer et bud, kan du spørge om der er et bogstav som deres navn starter med, det er der ofte nogen der kan genkende.

Du spørger om de ved hvad bogstavet hedder, det kunne f. eks være Mads der svarede at hans navn starter med M og du gentager navnet på bogstavet og siger lyden og spørger Mads om der er andre ord der starter med M.

Sådan fortsætter I til I har snakket om de forskellige forlyde og bogstaver.

Det kan være at Mads siger at det er det samme bogstav som i Mikkel, hans bedste ven og du siger "det var flot set, mon du kender andre ord der starter med den lyd mmm?"

Du kan evt. selv komme med et bud "ligesom mmmmor, mens du gør dig umage med at udtale lyden mmm.

Med denne leg hjælper du børnene til at få en forståelse af hvad bogstaver er, hvordan ser de ud og hvilken lyd siger de.

Denne leg kræver ikke sprogforståelse, så alle kan være med, også de børn som ikke har så stort et ordforråd endnu.

E DDERKOP
O RM
M ARIEHØNE
E DDERKOPPESPIND
T RÆ
F UGL
S OMMERFUGL
P INDSVIN
L ØBEBILLE
T UDSE
G RÆSHOPPE
U GLE

Næste step i legen:

Du finder et nyt stykke papir og spørger om en af børnene kan lave en sætning med et af ordene som i har fundet.

Det lyder som et svært spørgsmål og det er heller ikke sikkert at de ved hvad du mener, men nogle gange bliver man overrasket, så lad tvivlen komme børnene til gode og se om der er nogen der kommer med et bud.

Hvis ikke starter du selv, mens du peger på ordet: "Jeg synes at edderkopper er sjove" og mens du siger sætningen skriver du den op i samme tempo som du siger det og gør dig umage med udtalen.

Du kigger på din sætning og siger højt: "det blev da en fin sætning, hvor mange ord mon der var i den?", så tæller du ordene: "6 ord, hold da op det var en god sætning", er der andre der kan finde på en sætning vi kan skrive op?

Mads byder ind og peger på ordet: regnorm, "jeg synes regnorme er ulækre", du skriver sætningen op og I tæller sammen hvor mange ord der er i sætningen.

Nu har du introduceret børnene for ord og sætninger.

Jeg synes at edderkopper er sjove

6 ord

ORD & SÆTNINGER

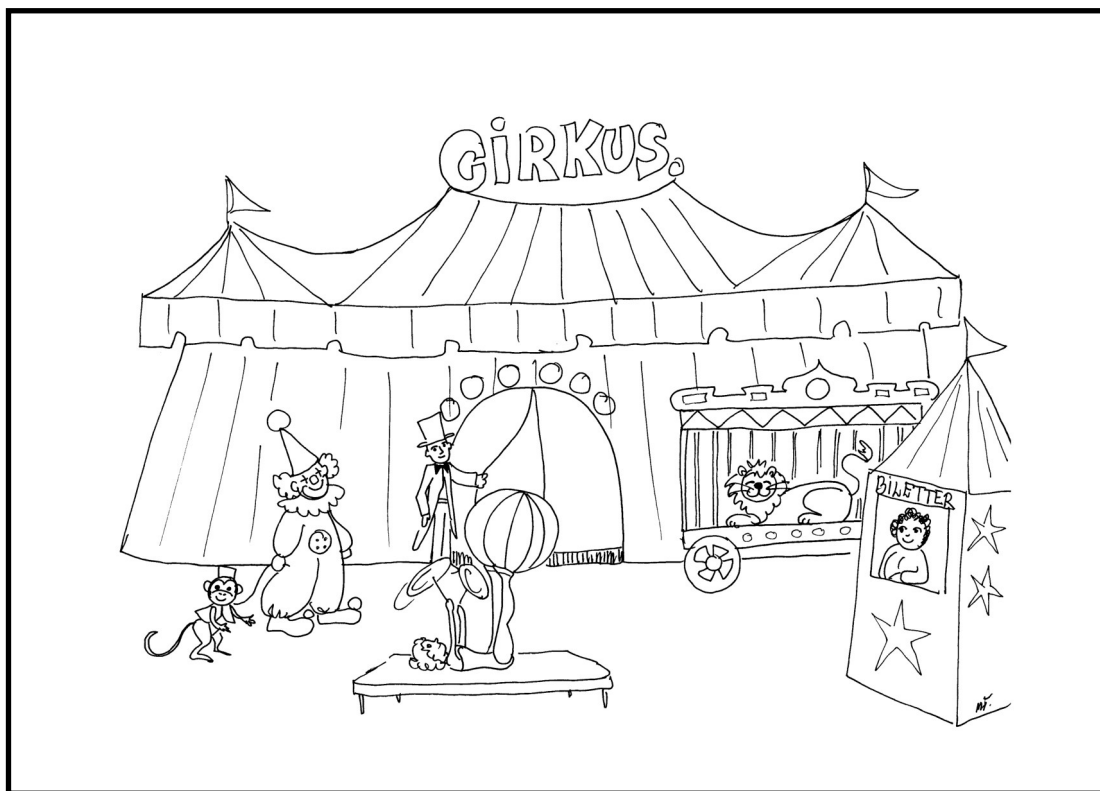
Du kan spørge Mads om han kan gøre sætningen længere, ved at fortælle hvorfor han synes de er ulækre, Mads siger "fordi de er slimede" og du skriver i forlængelse af den anden sætning så der nu står "jeg synes regnorme er ulækre fordi de er slimede", hold da op nu er sætningen på 9 ord.

På den måde hjælper du børnene med at "klæde sætningerne" på og gøre dem længere og børnene vil automatisk bruge flere ordklasser: tillægsord, udsagnsord, forholdsord osv.

Børnene vil opdage at de med hjælp fra den voksne støttes i og opmuntres til at gøre sproget mere nuanceret. Måske kan i sammen skrive en historie hvor alle ordene indgår.

Det lyder som en meget omfattende leg men det behøver ikke at være mere en 5-10 min og når børnene har prøvet den nogle gange, er det lettere.

Fordelen ved at vælge en bog om det emne som I arbejder med er selvfølgelig at I laver denne leg ind i en kontekst og at de måske allerede har stiftet bekendtskab med nogle af ordene.

Hvis I arbejder med andre temaer, f. eks Cirkus, kan I tage udgangspunkt i en stor plakat med gode illustrationer og detaljer på.

I kan også bruge legen som en spontan leg til "frugt" hvor hvilket som helst velkendt emne kan bruges, det kunne f. eks være "Ting på legepladsen", eller "Ting i et køkken" o.l.

Her er ordene så ikke illustreret visuelt men da I har valgt et velkendt emne, vil det være lettere for børnene, alene ud fra hukommelsen, at finde ord.

Huskeseddel til "Tøm illustrationen for ord"

1	Find ord på skift (Jeg kan få øje på en <u>regn</u> orm).
2	Skriv ordet op imens du udtaler det.
3	Find så mange ord som muligt.
4	Lav kolonner lange ord / korte ord.
5	Find lange ord / korte ord, start evt. selv først.
6	Tæl bogstaverne i ordet.
7	Klap stavelser i ordet.
8	Sæt streg under forbogstavet på alle ord.
9	Spørg børnene om der er nogen der kender et af forbogstaverne.
10	Sig lyden på bogstavet og fortæl hvad det hedder.
11	Find andre ord der starter med samme bogstav.
12	Find på en sætning hvor et af ordene indgår. Spørg først børnene.
13	Tæl ord i sætningen.
14	Hjælp barnet med at "klæde sætningen på" og gøre den længere
15	Skriv evt. en historie til sidst hvor alle ord indgår og læs den op.